

Høje-Taastrup Kommunes Koordinationsudvalg

FÆLLESSKAB

HUMOR

Sygemeldte medlemmer af a-kasser

Hvad kan der gøres for dagpengemodtagere, som sygemeldes?

Rapport udarbejdet af
Julie Maria Sand for
Koordinationsudvalget i Høje-Taastrup Kommune
Maj 2005

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
Forord	3
Indledning	4
Opfølgning på arbejdspapirerne ved Katrine Ardal	6
Oversigt på kapitler	9
Konklusioner & løsningsforslag	10
Konklusioner	10
Løsningsforslag.....	11
Kvantitative undersøgelser om dagpengemodtagere som sygemeldes, en umulig opgave?	13
Beskæftigelsesministeriets fire udpegede problemstillinger i forbindelse med sygemeldinger.....	13
Kapitel 1: Sygemeldinger i Høje Taastrup kommune	17
Kapitel 2: Hvad fejler dagpengemodtagere som sygemeldes?	24
Kapitel 3: Kort om samarbejdet med a-kasserne, set fra kommunale sagsbehandlers side	29
Kapitel 4: Udtalelser fra 5 forskellige a-kasser	31
1. Blik- og Rørarbejdernes Arbejdsløshedskasse	32
2. Akademikernes arbejdsløshedskasse.....	36
3. "3F" – Kvindelige arbejderes a-kasse KAD og Specialarbejdernes a-kasse SiD	38
4. HK.....	42
5. Kristelige a-kasse.....	45
Kapitel 6: Undersøgelsens metodik og kilder	48
Litteraturliste.....	49
Bilag 1: Spørgsmål til telefoninterview med a-kasser	51

Forord

Denne rapport har fokus på borgere på Arbejdsløshedsdagpenge, som sygemeldes. Især fokuseres der på, hvordan samarbejdet omkring netop denne gruppe af sygemeldte borgere foregår og fortsat kan udvikles til gavn for den sygemeldte for at hindre udstødelse fra arbejdsmarkedet.

Rapporten er bestilt af Koordinationsudvalget i Høje-Taastrup Kommune. Undersøgelsen, der knytter sig til denne rapport er lavet på en lille måned til både opsamling, telefoninterview og udfærdigelse af selve rapporten. Fokus har derfor været meget målrettet mod først og fremmest at samle kommunens statistikker, Essentia-rapporter kaldes de, om dagpengemodtagere som sygemeldes. Dernæst skal arbejdsrapporter udarbejdet af Katrine Ardal nævnes som en del af grundlaget for denne rapport. Telefoninterviewene var med fem forskellige a-kasser. Derudover er det søgt at samle løsningsforslag og henvisninger til redskaber til samarbejde med kommunen. Hovedinteressen har naturligvis været de problemer, som kan løses eller påvirkes af Koordinationsudvalget.

På baggrund af nærværende lille undersøgelse og foreliggende kilder anbefaler jeg Koordinationsudvalget, at arbejde videre med løsningsforslagene til en bedring af kommunikationsforholdene mellem Høje-Taastrup kommune og a-kasser. Endvidere synes undersøgelsen at vise, at en bedring af samarbejdet mellem a-kasser og Høje-Taastrup kommune vil medføre en direkte forbedring af rummeligheden på arbejdsmarkedet.

Til sidst vil jeg takke for den professionelle - og kompetente hjælp, jeg har fået fra navnlig Lis-Birgit Nielsen, Lisbeth Jeritslev, Karen Knudsen, Jytte Grønbech, Lissi Petersen og Elsebeth Nielsen, og derudover de interviewede sagsbehandlere ved hhv. Blik - og Rørarbejdernes a-kasse, Akademikernes a-kasse, 3Fs a-kasse, HKs a-kasse og Kristelige a-kasse.

Mvh.

Julie Maria Sand

Indledning

Konkret har den øgede indsats for sygemeldte borgere i form af de kommunale ansattes engagement, samt ansættelse af to ekstra sagsbehandlere (indtil d. 01.08.06)¹ skabt hurtigere afklaring af de enkelte syge borgeres sager. Principperne har været at inddrage den sygemeldte hurtigst muligt i forløbet, holde informationsmøder for borgerne, udlevere foldere om muligheder, rettigheder og pligter. Af sygemeldte i marts 2005 udgjorde dagpengemodtagere, som sygemeldes ca. 123 personer. Den 31.3.2005 var der 493 aktive sygemeldingssager i Høje Taastrup kommune. Heraf udgør dagpengemodtagere, som sygemeldes 25 % af sagerne. Den særlige bekymring om dagpengemodtagere som sygemeldes går på, at de ikke er tilknyttet nogen arbejdsplads i forvejen. Det næstbedste tænkes derfor at være a-kassen, som ofte er knyttet til en fagbevægelse, der som udgangspunkt har faglig indsigt og interesse i at hjælpe deres medlemmer til at kunne hjælpe deres medlemmer. Hvordan og under hvilke omstændigheder a-kasser hjælper deres dagpengemodtagere, som sygemeldes, er netop formålet med nærværende rapports undersøgelse af telefoninterview med fem forskellige a-kasser.

Der er flere formål med en afdækning af, hvordan kommune og a-kasser kan blive bedre til at samarbejde om at hjælpe sygemeldte personer i arbejde. Først og fremmest betyder det en stor økonomisk besparelse for kommunen. Derudover er gruppen af sygemeldte dagpengemodtagere interessant at undersøge, fordi der er så tydelige resultater fra blandt andet Canada² på, at en tilknytning til arbejdsmarkedet, under de rigtige omstændigheder, kan forkorte sygeperioden betydeligt. En af de centrale forudsætninger for, at 'delvise sygemeldinger' kan lade sig gøre er at a-kassers sagsbehandlere og Høje-Taastrup kommunes sagsbehandlere hele tiden støttes i at blive bedre til at samarbejde.

Dagpengemodtagere, som sygemeldes

Borgere, der modtager dagpenge og går hen og bliver sygemeldte kan være årsag til konflikter og kommunikationsproblemer mellem kommune og a-kasse, fordi Lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel og Lov om arbejdsløshedsunderstøttelse arbejder mod hinanden. Denne problematik er før blevet behandlet i Koordinationsudvalget og er et væsentligt motiv for at udfærdige nærværende

¹ se mere om handleplanen i den kvartalsvise status på sygedagpengeområdet.

² Se for eksempel undersøgelse ved Patrick Loisel AMI 2003

rapport. For nærmere at forstå eventuelle komplikationer, som kan opstå mellem a-kasse og kommune henvises til en anden af Koordinationsudvalgets rapporter "*Barrierer i forbindelse med brugen af delvise sygemeldinger*" (2004) af Karen Knudsen.

Sygemeldt på deltid eller fuldtid?

Det er dyrere for kommunen at have fuldtidssygemeldte borgere på sygedagpenge frem for deltidssygemeldte, men sidstnævnte er p.t. ikke et begreb, som a-kasser kan operere med. Det har bekymret Koordinationsudvalget. Bekymringen går på, at de ordninger og tilbud som a-kassens dagpengemodtagere nyder godt af ikke kan nå dem, som er betegnet fuldtidssygemeldt i mangel af et sygemeldingsbegreb, som tilbyder muligheder for at være delvis tilknyttet arbejdsmarkedet, når man modtager dagpenge.

Både borger og kommune har et økonomisk incitament for, at de borgere, som kan sygemeldes på deltid, ikke sygemeldes på fuld tid. Med en deltidssygemelding er der fortsat en vis tilknytning til arbejdsmarkedet, som bedrer den syges chancer for at komme tilbage til arbejdsmarkedet på fuld tid. Principielt har det alles interesse, også a-kasserne, da det som altid er skattekrone, som betaler udgifterne til et velfærdssamfund. Alligevel skal man huske på, at a-kasser er en forsikringsordning, som er bundet af nogle lovpligtige rammer. Derfor er alle fem interviewede a-kasser blevet spurgt ind til, hvad, de mener, kan gøres for deres dagpengemodtagere, som sygemeldes. Der er blevet foretaget telefoninterview med følgende fem a-kasser:

- 1) Blik – og rørarbejdernes a-kasse
- 2) Akademikernes a-kasse
- 3) 3F (tidligere SiD, KAD)
- 4) HK
- 5) Kristelige a-kasse

Hvad fejler dagpengemodtagere, som sygemeldes?

Et andet spændende emne kunne være, hvad årsagen er til, at dagpengemodtagere sygemeldes, og hvad de fejler. Umiddelbart kan vi skæve til, at erhvervspsykologer omtaler arbejdsløse, som en af

de befolkningsgrupper med højere stressniveau end andre. Samtidig er det interessant, at se på hvilken erhvervsgruppe dagpengemodtagere, som sygemeldes, tilhører for at overveje, om arbejde og livsstil er en vigtig del af både problem og løsning.

Opfølgning på arbejdsrapporterne ved Katrine Ardal

Denne rapport er en opfølgning på arbejdsrapporterne "*Sygemeldte medlemmer af a-kasser*" 2004, som er udarbejdet af Katrine Viktoria Ardal. Spørgsmålene var mange og bredt favnende i disse arbejdsrapporter, men overordnet kan de inddeles i fire emner:

1. Opgørelse over dagpengemodtagere som sygemeldes og deres a-kasser.
2. Opsiges sygemeldte i arbejdsforhold før de melder sig syge?
3. Kommer langtidssygemeldte (over 52 uger) ud på arbejdsmarkedet igen?
4. A-kassernes opfattelse af samarbejdet med kommunen.

Fokus vil forblive at belyse problematikker og muligheder for at sygemeldte kan få betegnelsen delvise sygemeldte. Formålet er at skabe grundlag for, at dagpengemodtagere kan få større tilknytning til arbejdsmarkedet. Heri indgår selvsagt muligheder for at forskellige arbejdsprøvningsmuligheder kan bringes i spil.

Denne målsætning tager afsæt i den konklusion, at jo kortere sagsbehandling og større tilknytning til arbejdsmarkedet, jo hurtigere kan sygemeldte blive raske jf. Beskæftigelsesministeriets rapport "Analyse af det danske sygefravær" (2003) og forsker Thomas Lund³ ved Arbejdsmiljøinstituttet.

Nærværende rapport tager dog ikke stilling til, at en af de største forudsætninger og problemer med at forkorte sygemeldtes sygeperiode i Høje-Taastrup kommune skyldes, at ventetiden i Sygehusvæsenet og ventetid på speciallægekonsultationer kan være langt over de aftalte max. 2 måneder. Ventetider i sygehusvæsenet og på speciallægebehandling er en af de største faktorer, hvis ikke den største, for, at Høje-Taastrup kommune og a-kassers indsats for borgeren kommer på et sent tidspunkt i borgerens sygeforløb. Bekymringen med ventetider går på den direkte

³ Se bl.a. LO Ugebrev 17.11.03

sammenhæng, at borgerens tilknytning til arbejdsmarkedet forringes jo længere tid, borgerens sag varer.

Med udgangspunkt i Beskæftigelsesministeriets analyse af det danske sygefravær, er der overordnet fire spørgsmål, som præger effektiviteten, ansvarsfordelingen og økonomien omkring sygemeldte borgere. Problematikkerne kan formuleres med følgende fire spørgsmål:

1. Hvilke iboende modsætninger i lovgivningen skaber problemer for samarbejdet mellem a-kasser/ fagbevægelser og kommunen?
2. Er a-kassernes rådighedsvurdering for stramme?
3. Kan a-kasse rumme servicering af delvise ledige?
4. Kan et pres på ledige ud i jobtræning ende med sygemeldinger?

Koordinationsudvalget har navnlig givet udtryk for, at de p.t. ønsker forholdene omkring dagpengemodtagere fra a-kasser som sygemeldes undersøgt nærmere.

Mere om ventetider i sygedagpengesager

Et af spørgsmålene som er blevet stillet til denne rapport er hvorvidt sygedagpengesagerne forsinkes af kommunerne. Da "*Rapport om undersøgelse af ventetider i sygedagpengesager*" (februar 2005) af Lis-Birgit Nielsen Høje-Taastrup kommune er blevet lavet, som besvarer netop dette spørgsmål, skal det her blot henvises til rapporten, som er at finde på deres hjemmeside: www.koordinationsudvalget.htk.dk. Rapportens hovedkonklusion er, at det ikke er Høje-Taastrups kommune, men i sygehusvæsenet, at kommunale sagsbehandlernes mulighed for en indsats overfor den sygemeldte borger forsinkes betydeligt. Kommunens sagsbehandlere kan risikere op til ni måneders ventetid på oplysninger fra sygehuse, speciallæger og læger, hvilket er langt fra amternes garanti på to måneders behandlingstid (jf. DK Nyt 24.02.05).

Rapportens fokusgruppe:

En god grund til at undersøge forholdene for sygemeldte dagpengemodtagere i det hele taget er, at der er forefundes tydelige resultater fra blandt andet Canada på (undersøgelse ved Patrick Loisel AMI 2003), at en tilknytning til arbejdsmarkedet kan forkorte sygeperioden betydeligt. En af de

centrale forudsætninger i Danmark for, at "*delvise sygemeldinger*" kan lade sig gøre er et samarbejde mellem a-kasser og Høje-Taastrup kommunes sagsbehandlere.

Nærværende rapport's fokusgruppe er dagpengemodtagere som sygemeldes.

Dog er der analyseret en del på den større gruppe af alle sygemeldte fra arbejdsforhold og fra a-kassernes dagpengesystem, fordi

- 1) Der er sparsomme data om dagpengemodtagere, som sygemeldes,
- 2) Sygdomsbilledet på sygemeldte fra et arbejdsforhold og fra a-kassernes dagpengesystem ligner hinanden betydeligt.⁴

Denne rapport vil belyse to emner:

(1) a-kassernes holdninger til at udvikle samarbejde med kommunen omkring delvis sygemeldte borgere. Målet er at tilknytte sygemeldte arbejdsløse til arbejdsmarkedet.	(2) A-kasser og Høje-Taastrup kommunes eksisterende samarbejde, problematikker og udviklingsmuligheder.

⁴ Sygdomsbillede, vil sige den procentvise fordeling af sygemeldte på diagnoser/ kategorier af sygdomme, ligner hinanden betydeligt.

Oversigt på kapitler

Konklusioner og løsningsforslag Der konkluderes på de to emner, nævnt i boksen ovenfor. Efterfølgende stilles en række forslag til løsninger og muligheder for at få sygemeldte i arbejde. Ud fra den indsamlede empiri besvares de fire hovedspørgsmål indenfor dansk sygefravær, jf. Beskæftigelsesministeriets analyse for dansk sygefravær, som nævnt i indledningen.

Kapitel 1 giver et indblik i sygemeldinger helt generelt i forhold til deres fordeling inden for forskellige brancher.

Kapitel 2 giver afklaring omkring dagpengemodtageres sygdom og tilhørsforhold på arbejdsmarkedet.

Kapitel 3 fortæller meget kort om nogle af Høje Taastrup kommunes synspunkter om dels samarbejdet med a-kasser og hvad, de mener, er problematikken omkring dagpengemodtagere, som sygemeldes.

Kapitel 4 handler om hvad a-kassens rolle er i forhold til deres medlemmer og hvad der sker, når deres medlemmer sygemeldes. Efterfølgende fortæller forskellige sagsbehandlere fra fem forskellige a-kasser, hvad de synes om dagpengemodtagere som sygemeldes, og om samarbejdet med kommunen.

Kapitel 5 er kort om metoder og overvejelserne, der har ligget til grund for nærværende rapport.

Konklusioner & løsningsforslag

Konklusioner

(1) A-kassernes holdning til at udvikle samarbejde med kommunen omkring delvis sygemeldte borgere.

- De fem interviewede a-kasser udtrykker klart vilje til at samarbejde med Høje-Taastrup kommune.
- De fem interviewede a-kasser udtrykker tillige et ønske om at være med til at udvikle samarbejdet.
- Så længe et a-kasse medlem ikke kaldes "*delvis sygemeldt*" synes a-kasserne endvidere gerne at ville bistå og hjælpe medlemmet og kommunen med for eksempel rådgivning om mulige arbejdsfunktioner, som tager hensyn til en eventuel skåneerklæring.

(2) A-kasser og Høje-Taastrup kommunes eksisterende samarbejde, problematikker og udviklingsmuligheder.

- Der eksisterer p.t. samarbejde mellem kommunale sagsbehandlere i Høje-Taastrup kommune og diverse a-kasser. Dog giver både sagsbehandlere i kommunen og i de adspurgte a-kasser klart udtryk for at savne mere samarbejde og at kommunikationen og timingen ville være mindre omstændig.
- Sagsbehandlere i Høje-Taastrup kommune og i diverse a-kasser mangler højst sandsynligt et fælles rum og jævnlig udvikling og evaluering af metoder og muligheder for at hjælpe hhv. den sygemeldte borger/ a-kassens medlemmer. Se de senere løsningsforslag herpå.

Løsningsforslag

- Kommunikationen og de daglige rutiner med at tage kontakt a-kasser og kommune imellem er som konkluderet tidligere kompliceret. På baggrund af de gode erfaringer fra KL og LOs omfattende projekt om samarbejde mellem kommuner, a-kasser, faglige organisationer og AF/ redskabshæfter og forskningsundersøgelser i virksomhedsledelse og innovation foreslås en række udviklingskurser for 1) sagsbehandlere i Høje-Taastrup kommune og 2) sagsbehandlere i a-kasser, bl.a. HK, Roskildeafdeling m.fl. Udviklingskursernes grundlæggende formål vil blive: hvad kan vi sammen gøre for vores respektive borgere/ a-kassemedlemmer for at forbedre deres tilknytning til arbejdsmarkedet. Fokus vil naturligvis være på de borgere/ medlemmer, som har svært ved at være tilknyttet til arbejdsmarkedet af den ene eller anden årsag. Kommunes sagsbehandlere producerer kommunikation og administration. Forventningen til udviklingskurser i kommunikation forventes ikke bare at lette tidsforløbet af sygemeldingssager. Kurserne kan være medskabende til innovation og udvikling på alle områder i Høje-Taastrup kommunes sagsbehandlingssystem, som dels kan øge kvaliteten af sagsbehandlingerne generelt. Med bedre kvalitet i sagsbehandlingerne menes at sagsbehandlingstiden kan mindskes og borgeren hurtigere vil blive ledt hen til de mulige og måske flere løsningsforslag på tilknytning til arbejdsmarkedet.
- Den interviewede sagsbehandler fra AAK foreslog, at a-kasser principielt kunne klare en udvidelse af deres ansvarsområde til at varetage de første to uger med sygedagpenge for deres dagpengemodtagere. Dette ville være et brud på nuværende lovgivning, men kunne reelt lette kommunens administration, idet der derved bliver en del sager, kommunen aldrig vil se, fordi en raskmelding vil finde sted indenfor de første 14 dage. Dette kræver en lovændring, som kommunen ikke har indflydelse på.
- Den interviewede sagsbehandler fra Kristelig a-kasse fortalte at det var en stor fordel for samarbejdet med kommunerne, at de havde medarbejdere i a-kassen, som tidligere havde været sagsbehandlere i kommunen. I den forbindelse foreslog hun, at a-kasserne fik en fast kontaktperson i kommunen, som kunne formidle kontakten til sagsbehandlerne i kommunen. Omvendt har sagsbehandlere ved Høje-Taastrup kommune også udtrykt ønske for at have en kontaktperson i de respektive a-kasser. Hvorvidt dette blot er en ekstra arbejdsfunktion for lige præcis kommunen og kan komplicere kommunikationen mellem

sagsbehandlere fra hhv. kommune og a-kasser er en umiddelbar overvejelse. Alligevel er forslaget et klart udtryk for det behov a-kassen, såvel som kommunale sagsbehandlere også har udtrykt, et behov for at lette kommunikationen de to parter imellem om navnlig rådighedsvurderingerne. Lignende ønsker er kendt fra større virksomheder, hvor der direkte i en partnerskabsaftale nævnes kontaktpersoner. Derfor foreslås det, at der indledes samarbejde med de a-kasser, der har flest sygemeldte med henblik på mere faste aftaler om samarbejde.

- I forbindelse med at sagsbehandleren fra Kristelige a-kasse og andre har udtrykt, at det er et dilemma at rådighedsvurdere sygemeldte i forhold til arbejdsmarkedet på baggrund af en lægeerklæring, opfordres til en nærmere undersøgelse af på hvilken måde kontakten med læger og specialister kan udbedres. Der er ingen tvivl om at visse tilfælde kræver rundbordssamtaler inkluderende en læge. Der forventes at være en del forbehold forbundet med vidt og bredt at samle så mange aktører, men mest uklart forekommer det at være, hvordan læger og specialister ønsker at blive kontaktet og inddraget i deres patienters rådighedsvurdering.
- Hvorfor kan der kun tilbydes psykiatrisk bistand til sygemeldte, når løsningen i visse tilfælde for både a-kasser og kommunens sagsbehandler er et vis antal behandlingsgange hos en psykolog? Dette spørgsmål blev rejst af den interviewede sagsbehandler fra HK. Det kan argumenteres at psykologbehandling ikke er det samme som lægebehandling men nærmere ligestillet med behandling hos for eksempel en fysioterapeut: begge kræver at den sygemeldte selv gør det meste af arbejdet. Der findes tilskud til fysioterapi, måske netop for at understrege borgerens medansvar for at behandlingen lykkes, markeret i en økonomisk investering. I tider hvor depression og stress er nogle af de hyppigst forekomne sygdomme, er det måske tid til at overveje om psykologiske behandlinger ikke snart skal godkendes som behandling i det offentlige system, som for eksempel fysioterapi er det.
- Ryg og nakkelidelser er den hyppigst forekommende årsag til sygemelding. Behandling er muligt, men ikke i alle tilfælde. Derfor synes forebyggelse på arbejdspladsen, at være en bedre løsning. Del af løsningen er derfor bevidsthed om arbejdsfunktioner. Derudover er motion et dokumenteret værn mod flere nakke - og ryglidelser.

Kvantitative undersøgelser om dagpengemodtagere som sygemeldes, en umulig opgave?

Fra begyndelse af denne rapport har det været klart, at udtræk i kommunens tilgængelige statistikker om dagpengemodtagere, som sygemeldes, er umulig. Der kan udtrækkes oplysninger om sygemeldte generelt og højst udregne et cirkatal på antallet af dagpengemodtagere, som sygemeldes. A-kasserne kan desværre heller ikke være behjælpelige i denne sammenhæng, da de ikke fører og ikke har interesse i at føre statistik med sygemeldte dagpengemodtagere helt generelt. Bliver deres medlemmer syge, er det, som de opfatter det, efterfølgende kommunens ansvar, jf. lovgivningen. Alligevel kan a-kasserne siges at spille en betydelig rolle for de sygemeldte i et ukendt omfang hver gang, a-kassen deltager i en rundbordssamtale om sygemeldte dagpengemodtagere.

Endvidere er der et stort problem for registrering med kategorien syg pga. psykisk relaterede lidelser. Dette er den næststørste kategori for sygemeldinger i Høje-Taastrup kommune, og forventes at være en af de to største kategorier på landssigt. Kategorien er uhensigtsmæssig, idet den er alt for bred. Derved er det ikke muligt, at lave kvantitative undersøgelser ud fra kommunens Essentia-rapporter på, hvad de sygemeldte fejler.

Svaret på om der kan laves kvantitative undersøgelser om dagpengemodtagere, som sygemeldes, er ja, men det vil blive en uhyre ressourcekrævende undersøgelse at indsamle data.

Beskæftigelsesministeriets fire udpegede problemstillinger i forbindelse med sygemeldinger

1. Hvilke iboende modsætninger i lovgivningen skaber problemer for samarbejdet mellem a-kasser/ fagbevægelser og kommunen?

Der er ingen tvivl om at lovgivningen, dvs. Lov om arbejdsløshedsunderstøttelse og Lov om dagpenge ved sygdom og fødsel, nogle gange spænder ben for samarbejdet mellem kommune og a-kasser navnlig omkring rådighedsvurderinger i et givet omfang. Dog forventes det at være

meget individuelt efter a-kasse og måske ligefrem efter sagsbehandler i a-kasse, hvorvidt et samarbejde opstår. Problemet og løsning handler om kommunikation.

Antallet af sygemeldingssager er generelt faldet i Høje-Taastrup kommune i modsætning til tendensen i resten af landet. I forbindelse med afgørelser i sygedagpengesager fremsendes der altid en partshøring til borgeren. I visse tilfælde vil a-kasser blive inddraget og fremkomme med indsigelser. Ved endelige afgørelser har Høje-Taastrup kommune fået medhold i en række ankesager, hvor dagpengemodtagere er blevet raskmeldt af kommunen, men hvor a-kassen har vurderet, at dagpengemodtageren ikke er til rådighed på arbejdsmarkedet. Samarbejde forekommer derfor i en eller anden udstrækning. Begge parter udtrykker endvidere meget klart, at de ønsker mere samarbejde om navnlig rådighedsvurderinger og i de særtilfælde at borgeren/medlemmet er i fare for at komme i klemme mellem de to love Lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel og Lov om arbejdsløshedsunderstøttelse.

Det fremgår af a-kassernes udtalelser, at de er villige til at hjælpe deres sygemeldte medlemmer. I nogle tilfælde er det afgørende, om borgeren også er medlem af den evt. faglige forening, som pågældende a-kasse er tilknyttet. De fleste a-kasser giver udtryk for en stærk vilje til at samarbejde og hjælpe borgeren. Det formodes ud fra besvarelserne i interviewene, at a-kasser, der måske tvivler på relevansen af deres deltagelse, vil kunne overtales, hvis a-kassens medlem henvender sig direkte til dem. Nogle a-kasser oplever, at deres medlemmer har mere tillid og er mere åben over for dem end den kommunale sagsbehandler. Den interviewede sagsbehandler fra Kristelige a-kasse gav udtryk for, at de som a-kasse netop derfor ønskede at være kommunale sagsbehandlere behjælpelige med at hjælpe borgeren i arbejde. At en borger nærer mere fortrolighed til den kommunale sagsbehandler end til deres a-kasse, formodes også at kunne være tilfældet. Den personlige kontakt og indlevelsesevne for borgerens situation er her altafgørende.

2. Er a-kassernes rådighedsvurdering for stramme?

Rådighedsvurderinger er meget individuelle. I de sager, som a-kasserne har anket, men hvor kommunen har fået medhold, kan det godt siges at rådighedsvurderingen har været for stram. Generelle tendenser er dog ikke mulige at udlede af nærværende undersøgelse. Rådighedsvurderinger er meget afhængige af pågældende borgers lægerklæring.

Lægeerklæringerne er ikke målrettet mod at afklare, hvorvidt pågældende sygemeldte kan arbejde og med hvilke forbehold. Det kan i sig selv skabe et dilemma for både sagsbehandlere i a-kasser og ved kommune at vurdere, hvad den sygemeldte kan arbejde med. Vurdering af en sygemeldt borgers evner til at arbejde forestilles at lade sig gøre bedst i samråd mellem læge, faglig kyndig fra borgerens fagbevægelse/ a-kasse og en kommunal sagsbehandler.

Både a-kasser og kommune ønsker at rådighedsvurdere til borgerens fordel. Ikke desto mindre findes forskellige meninger om virkningen på den sygemeldte af et arbejde. Alt efter hvad pågældende involverede sagsbehandlere fra både a-kasse og kommune ved eller hvilke helbredsmetoder de er tilhængere af, vil deres rådighedsvurdering derfor have forskellige mål i nogle tilfælde.

3. Kan a-kasse rumme servicering af delvise ledige?

A-kassen for akademikere AAK foreslog uopfordret, at a-kasser godt kunne varetage sygedagpenge for deres dagpengemodtagere, som sygemeldes, de første to uger. Dette blev sagt under forudsætning, at bl.a. Lov om arbejdsløshedsunderstøttelse blev ændret, så a-kasserne ikke er begrænset til begrebet enten fuldt arbejdsdygtig eller sygemeldt på fuld tid. Meningen med forslaget var netop at lette administrationen generelt og muligvis lette samarbejdet mellem a-kasse og kommune. Derudover vil det højne kvaliteten af kommunale sagsbehandleres arbejde betydeligt, idet de har en administrationsbyrde, som længe har skabt frustration for den enkelte kommunale sagsbehandler. En mindskning af kommunale sagsbehandleres administrationsbyrde kan give tid til fordybelse og samtale med den enkelte borger.

4. Kan et pres på ledige ud i jobtræning ende med sygemeldinger?

Dette spørgsmål er tilnærmelsesvis umuligt at svare på. Der er blandt de adspurgte fem a-kasser delte meninger om et oplevet pres ud i aktivering har den virkning, at medlemmer sygemelder sig i nogle tilfælde. Den interviewede sagsbehandler fra 3F mente ikke, der var nogen sammenhæng. De havde i det tidligere KAD længe holdt øje med om der var en sammenhæng mellem pres i aktivering og sygemeldinger. Den interviewede sagsbehandler fra HK mente at der i visse tilfælde var en sammenhæng. Den interviewede sagsbehandler fra Kristelig a-kasse pointerede, at de ikke har mulighed for at vurdere, at der er en sammenhæng mellem pres i aktivering og sygemeldinger.

A-kasser har jævnfør Kristelige a-kasse adgang til Arbejdsmarkedsportalen omkring deres medlemmer. Konklusionen må være, at a-kasser reelt ikke har brug for statistisk overblik i deres medlemmers sygemeldinger i det daglige arbejde. Derfor har de muligvis heller ikke statistikker om deres medlemmer liggende, da de først skal slås op i Arbejdsmarkedsportalen. Under alle omstændigheder vil det kræve en særlig omfattende undersøgelse med mange interviews med anonyme medlemmer, at undersøge om sygemeldte oplever et pres ud i aktivering. Anonym fordi medlemmerne kan forvente, at det officielt vil blive opfattet som snyd at sygemelde sig før en aktivering, selvom årsagen at føle sig presset også godt kan være reel i flere tilfælde.

En helt anden problemstilling blev nævnt af den interviewede sagsbehandler ved 3F. Der eksisterer på nuværende tidspunkt et problem for forældre på dagpenge, især hvis deres partner også er på understøttelse af en slags. Der findes p.t. i lovgivningen "et hul", som i tilfælde af at dagpengemodtageres børn bliver syge, principielt gør at dagpengemodtagende forældre hverken kan modtage dagpenge eller sygedagpenge, i og med det ikke er dem selv, der er syge. Interviewede sagsbehandler fra 3F forventede at der derfor var et betydeligt antal af dagpengemodtagere, som lod som om, de var syge/ ikke fuldt til rådighed for arbejdsmarkedet, medens det i virkeligheden var deres børn, som var syge. Om det er dagpengemodtageren, der er syg eller deres barn vil konsekvensen i begge tilfælde være, at dagpengemodtageren ikke kan være fuldt til rådighed på arbejdsmarkedet.

Kapitel 1: Sygemeldinger i Høje Taastrup kommune

Gode nyheder

Siden nærværende rapport blev ønsket udfærdiget er der sket meget på sygedagpengeområdet.

I den nyeste "*Analyse af Essentia-rapporter*" (31.03.05) af Elsebeth Nielsen⁵, viser opgørelsen over antallet af Høje-Taastrup kommunes sygemeldingssager er faldet betydeligt. Helt præcis er antallet af sager faldet fra 2002 til 2005 med 17, 1 %. Tendensen på landsplan er, at sygedagpengesager i andre kommuner er stigende. Konklusionen er derfor, at den nuværende og tidligere massive indsats for nedbringelse af sygedagpengesager i Høje-Taastrup Kommune har haft en meget positiv virkning.

Top 10 listen, arbejdspladser med mest sygdom

Top 10 listen er en opgørelse over arbejdspladser, som har flest sygemeldte pga. sygdom eller arbejdsskader over perioden 01.01.05 – 31.03.05. Høje-Taastrup kommune hitter ikke overraskende som største arbejdsplads i kommunen med 145 sygemeldte, hvilket udgør 8,3 % af det samlede antal af sygemeldinger på top 10-listen. A-kasserne som arbejdsplads udgør pudsigt nok 126 sygemeldte, dvs. 7,2 % af det samlede antal sygemeldte.⁶ Dette kan tillige blot være et udtryk for, at der er mange bosiddende i Høje Taastrup kommune, som er tilknyttet forskellige a-kasser.

Høje-Taastrup kommune har forsøgt at gribe i egen barm i forhold sygefraværet og er begyndt adskillige initiativer for at nedbringe sygefraværet. For eksempel har Høje-Taastrup kommunes etablerede "Omsorgsnetværk" begyndt projekter som influenzavaccine, tilbud om massage og en Sundhedsklinik, der tilbyder fysioterapi, endvidere psykologsamtaler og lignende. Endvidere støtter "Omsorgsnetværket" økonomisk projekter, som har til hensigt at forebygge sygefravær. Herunder aktiviteter, som klæder ledere på til at afklare årsager til sygefraværet.

Hvor benyttet og kendt disse aktivitetstilbud er blandt de kommunale ansatte vil være vigtig at følge op på for at afgøre, om indsatsen er svarende til behovet på kommunens mange arbejdspladser. Ifølge diverse forskning i personalepleje og effektivitet er det blevet bevist op til flere gange, at

⁵ Dette kapitel tager udgangspunkt i den samling af Essentia-rapporter som er benyttet i Elsebeth Nielsens analyse af 31.03.2005.

⁶ De selvstændige udgør 8,2 % af alle sygemeldinger.

denne type initiativer virker. Det er dog afgørende, at der medfølger en holdningsændring blandt både ledere og ansatte. Det vil derfor være af stor interesse at følge Byrådets projekt, sat i gang i 2004. Her blev en medarbejder ansat til at udfører "*Projekt om indsats overfor virksomheder med særligt mange sygemeldte ansatte*".

Sygemeldte fordelt på brancher

I denne rapport skal det handle om dagpengemodtagere, som bliver sygemeldte⁷. Alligevel er der ræsonnement i at kigge på generelle sygemeldinger fordelt efter branche, da sygdomsbilledet på en sygemeldt dagpengemodtager og en sygemeldt fra arbejdsmarkedet er mere eller mindre identisk, hvis de tilhører samme branche ifølge Høje-Taastrup kommunes erfarne interne konsulent Elsebeth Nielsen 10.5.2005. Endvidere mener Elsebeth Nielsen, at fordelingen af sygdomme, - hvilke sygdomme, der figurerer mest, også kaldet sygdomsbilledet -, ikke ændret sig specielt over tid.

Hermed menes, at for eksempel faglærte i byggebranchen, der er dagpengemodtagere, fejler procentvis de samme sygdomme, som de faglærte i byggebranchen, der har arbejde. Dette gælder for eksempel også kontorarbejdere.

Dette synes også at være tendensen i Katrine Ardals arbejdspapirer om sygemeldte dagpengemodtagere i Høje-Taastrup kommune. En anden god grund til at se på sygdom fordelt på branche er, at der ikke findes direkte tilgængelige statistikker over fordelingen af hvilke sygdomme dagpengemodtagere, som sygemeldes, lider af ud over Katrine Ardals arbejdspapirer fra 2004.

I "Analyse af Essentia-rapporter 31.03.05" nævnes det, at de sygemeldte typisk er ansat indenfor kommunale institutionsområde – så som skoler og sundhed - eller også er ansat indenfor kontor, handel og service.

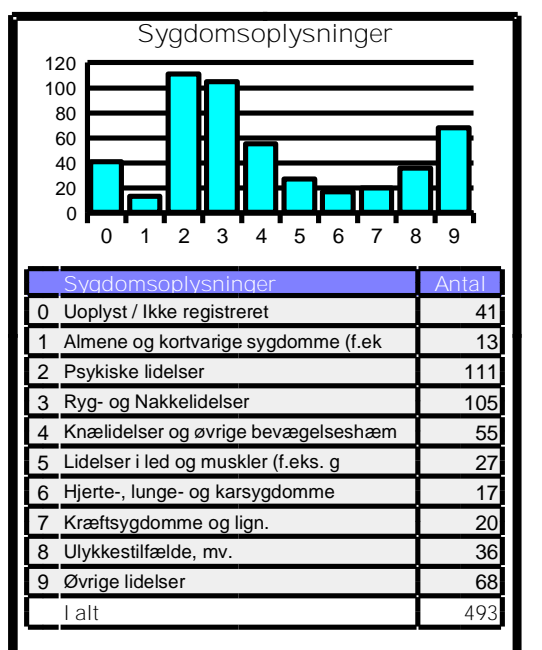
Rundt regnet er sygdommene blandt *alle* registrerede 493 *sygemeldte borgere* den 31.3.2005 fordelt således, at en stor femtedel har psykisk relaterede lidelser (22,5 %) og en anden stor femtedel har ryg - og nakkelidelse (21,5 %).

⁷ Læseren bedes være opmærksom på, at sygdomme for dagpengemodtagere ikke er et billede på ledige som sådan, da dette vil indebære alle kontanthjælpsmodtagere. Denne rapport viser udelukkende tendenser blandt dagpengemodtagere, som vi her har fundet mest relevant at sammenligne med deres faglige gruppering, som er i arbejde.

Resten af sygdomstilfælde kan læses af nedenstående figur 1. Som det kan ses, er dette ikke et billede på den virkelige fordeling på sygdomme og arbejdsskader, men de registrerede aktive sygedagpengesager kan vise, at de to største grupperinger heraf netop er psykisk relaterede lidelser og ryg – og nakkelidelser.

Figur 1: 2005 Sygemeldte generelt, hvad fejler de?⁸

(Opgjort som status ved månedens udgang)

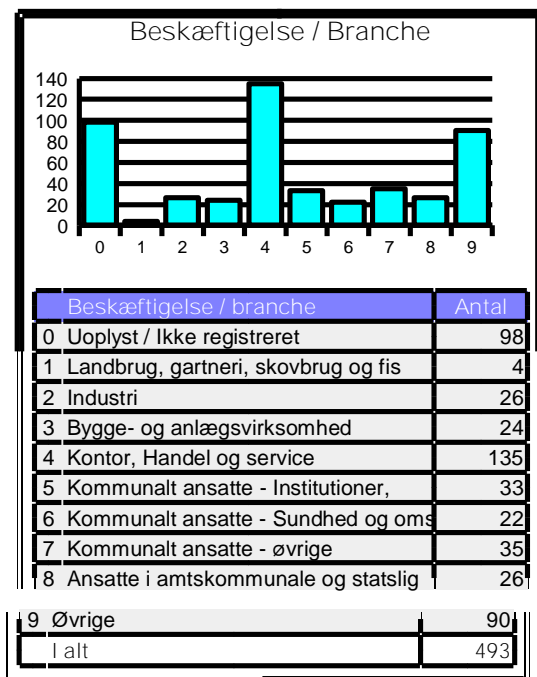
Hvis man dernæst ser på de forskellige kategorier af sygdomme fordelt på alder, så er størstedelen af de sygemeldte dagpengemodtagere mellem 30 og 50 år. Endvidere er kvinderne dem, der er mest syge. Hvis der skal udledes mere dybdegående teorier om, hvorfor netop dette er udfaldet i alder og kønsfordelingen, kræver det en større undersøgelse og inddragelse af arbejde – og kønsforskning.

⁸ Fra ”Analyse af Essentia-rapporter 31.03.2005”: 15

Branche og sygdomsfrekvens

Hvis vi kigger på de sygemeldte generelt og hvilken branche de tilhører, så er det fordelt som følgende figur 2:

Beskæftigelse/ branche marts 2005⁹

Her er der størst udslag for sygemeldte dagpengemodtagere tilknyttet fagene Kontor, handel og service på 135, hvilket er 27,4 % af antallet af de registrerede sager den 31.03.05. Hvis vi forudsætter, at alle disse 27,4 % tilhører HKs a-kasse og bor i Taastrup postdistrikt, så udgør de 5,2 % af HKs 2570 medlemmer i Taastrup. Af de 5,2 % udgør dagpengemodtagere, som sygemeldes, en ukendt procentdel. Igen tegner der sig et billede af at kommunen har flest sygemeldte ansatte, men igen skal dette forholdes til, at kommunen også er den største arbejdsplads på ca. 5000 ansatte. Dvs. heraf er ca. 2,3 % sygemeldte.

Hvis vi derefter kigger på de to største årsager til sygemelding er fordelingen af de aktive sager af sygemeldte den 31.03.05:

⁹ Fra "Analyse af Essentia-rapporter 31.03.2005": 16

- ”psykisk relateret lidelser”: 111 sager
- ”Ryg- og nakkelidelser”: 105 sager

Fordi samme to lidelser forudsættes også at være mest gældende for dagpengemodtagere som sygemeldes, er følgende to afsnit en afdækning af netop disse to.

Psykisk relaterede lidelser

I kategorien af sygemeldte med psykisk relateret lidelser udgør sager, hvor dagpengemodtagerne tilhører branchen af Kontor, handel og service ca. 30 %. Kategorien af ”øvrige” kommunalt ansatte udgør 13,5 % fulgt af kommunale ansatte i institutioner på 10, 8 %. Fordelingen er igen ikke svarende til et virkeligt billede af fordelingen af sygemeldte på dagpenge generelt bl.a. fordi 8.1 % af sagerne pga. psykisk relateret lidelser er uoplyste, men vi kan konkludere, at der p.t. er flest sager blandt dagpengemodtagere tilknyttet branchen kontor, handel og service. Endvidere tænkes det at være muligt, at lange ventetider kan gøre borgeren yderligere syg og udgøre en psykisk belastning af individuelt omfang.

De fysiske lidelser er præciserede nærmere, medens kategorien psykisk relateret lidelser er en bred og broget kategori uden nærmere specifikationer. Det gør det svært at byde ind med ideer og muligheder for helbredelse. Til gengæld understreger det store antal af sygemeldte med psykisk relateret lidelser, at et af problemerne med at lave undersøgelser om sygemeldte netop er, at kategorien psykisk relateret sygdomme er for uspecifik.¹⁰ Dette er ærgerligt, da det besværliggør en indsats mod de psykisk relaterede lidelser. Herunder er sygdomme som depression og stress for eksempel lidelser, hvorpå, der findes ligeså håndgribelige redskaber at helbrede med som de fysiske. Ligesom psykisk relaterede lidelser ikke konkret kan kortlægges statistisk set fordelt på arbejdsplads eller dagpengemodtagere, må det også forventes stadigvæk at være et tabu om psykiske lidelser på en del arbejdspladser og herunder, årsager og løsninger på arbejdspladsen. Spørgsmålet er hvad der kan gøres for at undgå manglende viden om dagpengemodtagernes psykiske lidelser. At lave om på selve definitionen psykisk relateret lidelser involvere store

¹⁰ Se rapporten af Helene Bull om fastholdelse af folk med psykiske lidelser. Rapporten udgives samtidig med nærværende rapport.

forhandlinger kommunen imellem. I forvejen forekommer der løbende forhandlinger om selv samme definitioner.

Ryg - og nakkelidelser

Hvis vi ser bort fra vores uvidenhed om, hvilken branche dagpengemodtager, som sygemeldes, med ryg – og nakkelidelser tilhører, så er det igen erhverv indenfor kontor, handel og service, der figurerer med det højeste antal sager ca. 35,2 %. I de sidste par år synes ryg - og nakkelidelser at figurere, som den hyppigste årsag til sygdom, ifølge Essentia-rapporterne. Det ville derfor være interessant at undersøge nærmere, om en generel indsats for blot kontor- og handelsfagene vil afspejle et tydeligt fald i sygdomssager pga. ryg - og nakkelidelser.

Opsummering

Overordnet stiller Essentia-rapporterne, nogle forventninger om at navnlig dagpengemodtagere, som tilhører a-kasser relevante for ansatte i branchen kontor, handel og service forventes at have de fleste sygemeldinger. Da antallet af sygemeldte fra Essentia-rapporterne er en lille mængde, kan der ikke generaliseres ud fra disse tal. De kan kun give et øjebliksbillede på fordelingen af sygemeldte.

Hvad man ikke kan se af de tilgængelige statistikker er hvorfor, dagpengemodtagere går hen og sygemelder sig. Skyldes ryg - og nakkelidelser, tidligere ansættelsers slid eller livsstil?

Noget helt andet er, om der kan være helt andre årsager end branchen, som forklarer det høje antal sygemeldte blandt dagpengemodtagere. For eksempel er det blevet foreslået, at der kan være tilfælde hvor dagpengemodtagere føler sig presset ud i aktivering, og at det udløser, at dagpengemodtagere sygemelder sig.

Nogle spørgsmål kan a-kasserne måske afklare en smule mere. Har a-kasser for eksempel en oplevelse af at pres ud i aktivering nogle gange leder til sygemeldinger?

For at sikre et relativt mere nuanceret billede er fem meget forskellige a-kasser blevet stillet en række spørgsmål til sygemeldinger blandt deres medlemmer. A-kassernes svar og forslag til varetagelse af sygemeldte kan ses i kapitel 4.

Kapitel 2: Hvad fejler dagpengemodtagere som sygemeldes?

Selvom der er tydeligt fald i antallet af sygedagpengesager, udgør dagpengemodtagere som sygemeldes stadigvæk en betydelig ¼-del af alle sygemeldingssagerne i Høje-Taastrup kommune pr. 31.03.05 (Elsebeth Nielsen 2005: 15). Det kan undre, hvorfor dagpengemodtagere som sygemeldes, udgør en så betydelig del af de sygemeldte og det er desværre ikke muligt at kortlægge ud fra kommunens statistikker, hvad de bliver syge af.

I marts 2004 lavede Katrine Ardal en manuel optælling af 115 aktive sager om dagpengemodtagere, som sygemeldes, og hvilken a-kasse de tilhørte. For at forholde dette tal til det samlede antal sygemeldingssager, var der i marts 2004 samlet 859 sager (Elsebeth Nielsen 2005: 8). Dvs. at det drejer sig ca. om 13 % af sygedagpenge sagerne var dagpengemodtagere som sygemeldes. Det er vigtigt at være opmærksom på, at alle figurer ikke fortæller noget om sygdommenes varighed. Det kan variere lige fra 1 uge til 52 uger.

Figur 3 viser en opgørelse af sager fordelt på a-kasser pr. 25.03.04.

Figur 3 Antal sygedagpengesager fordelt på a-kasser 25.03.2004:

A-kasse	Aktive sager	
A-kassen for selvstændige	3	
Blik- og rørarbejderforbundet understøt.	3	
Bryggeriarbejdernes fagforening	1	
BUPL – Børne- og ungdomspædagog.	1	
Civiløkonomernes a-kasse	1	
DANA – a-kasse f. Selvstændige	2	
De kvindelige arbejderes a-kasse (i dag F3)	11	
Forbundet for offentligt ansatte	1	
Frie funktionærers a-kasse tværfag.	1	
FTF – Funktionærernes og tjenestemændenes a-kasse	3	
Funktionærernes a-kasse	1	
HK – København afd.	13	21
HK's a-kasse - Roskilde afd.	8	
Ingeniørernes a-kasse	2	
Kristelig a-kasse	10	
Ledernes a-kasse	3	
Metalarbejdernes a-kasse	3	
Nærings- og nydelsesmiddelarbejderne	2	
Offentligt ansattes a-kasse	7	
PMF – A refusion	6	
Restaurationsbranchens A-kasse	5	
Socialpædagogernes a-kasse	1	
Specialarbejdernes a-kasse (i dag 3F)	26	
Træ-industri – byg. A-kasse	1	
I alt	115	

Som det kan ses af figur 3, er der forskel på hvor mange dagpengemodtagere, der sygemeldes i de respektive a-kasser. Det størst forekommende antal af dagpengemodtagere som sygemeldes er fra Specialarbejdernes arbejdsløshedskasse SiD, som i dag er blevet til 3F sammen med Kvindelige arbejderes a-kasse (KAD). Dernæst kommer HK, Københavns afdeling. HK tegner sig i alt for 21 af de 115 sager. Dernæst figurerer a-kasserne KAD og Den kristelige a-kasse. Hvis KAD og SiD var samlet til en a-kasse dengang, stod de for 37 af 115 sager, dvs. 32 %. Disse to a-kasser tegner sig for fortrinsvis medlemmer med fysisk hårdt og nedslidende arbejde.

Tallene er i sig selv uinteressante og fortælle ikke, om det er et specielt stort antal dagpengemodtagere som sygemeldes for pågældende a-kasser. Først og fremmest må tallene forholdes til antallet af medlemmer i lige netop Høje-Taastrup kommune. For eksempel har Kristelige a-kasses 950 medlemmer i Høje-Taastrup kommune i år 2005. Dvs., at procentvis udgør de optalte sager af dagpengemodtagere som sygemeldes ca. 1 % af deres medlemmer i Høje-

Taastrup kommune 2004, hvis vi forudsætter det samme antal medlemmer i Kristelige a-kasse i 2004. Hvad angår HK har den Københavnske afdeling 2570 medlemmer i postdistriktet 2630 Taastrup alene. Dvs., at alene af HKs medlemmer i Taastrup udgør Ardals optalte sager af sygemeldte dagpengemodtagere kun ½ %. Desværre var det ikke muligt at indhente oplysninger om det samlede antal sygemeldte i de respektive a-kasser i samme periode. Hvis dette var tilfældet kunne vi beregne, hvor mange procent dagpengemodtagere, som sygemeldes, udgør at det samlede antal sygemeldte.

I figur 4 og 5 ses nærmere på sygemeldtes diagnoser i de to a-kasser, der havde det højeste antal dagpenge som sygemeldes i 2004, HK og SiD.¹¹ Det er en almen opfattelse både blandt de adspurgte a-kassers sagsbehandlere og kommunens sagsbehandlere, at flertallet af registrerede sygemeldinger er kortvarige sygdomsforløb.

Figur 4 – Diagnoser fra dagpengemodtagere som sygemeldes fra SiD 2004.

Diagnose	Antal sager
Almene og kortvarige sygdomme	2
Hjerte-lunge-kar-sygdomme	2
Knælidelser og øvrige bevægelseslidelser	7
Kræftsygdomme ol.	1
Lidelser i led og muskler	1
Psyriske lidelser	7
Ryg – og nakkelidelser	7
Ulykkestilfælde mv.	1
Uoplyst/ ikke registreret	2
Øvrige lidelser	4
I alt	34

Af figur 4 ses, at dagpengemodtagere fra SiD som sygemeldes fordeler sig over diagnoserne knæ - og bevægelseshæmmende lidelser, psyriske lidelser og ryg - og nakkelidelser.

Den almene opfattelse af lidelser blandt medlemmer i SiD er fysiske nedslidningsrelaterede sygdomme. Denne formodning opstår på baggrund af, at typisk arbejde i specialarbejdernes brancher, som for eksempel rengøring, murer - og betonarbejde.

Figur 5 viser fordelingen af diagnoser i HK's a-kasser. Tallene dækker over både Københavns afdeling og Roskildes afdeling.

¹¹ Grunden, til at tallene i tabel 2 og 3 ikke stemmer nøjagtigt overens med tallene i tabel 1, er, at tallene for tabel 1 er udskrevet fra Essentia d. 25. marts 2004 og giver et øjebliksbillede af fordelingen af sygedagpengesager. Tallene for tabel 2 og 3 viser statistikken for hele marts måned.

Figur 5 – Diagnoser fra dagpengemodtagere som sygemeldes fra HK 2004.

Diagnose	Antal sager
Almene og kortvarige sygdomme	1
Hjerte-lunge-kar-sygdomme	1
Knælidelser og øvrige bevægelseslidelser	3
Psykiske lidelser	8
Ryg- og nakkelidelser	2
Ulykkestilfælde mv.	1
Uoplyst/ikke registreret	4
Øvrige lidelser	4
I alt	24

For HKs dagpengemodtagere som sygemeldes betegnes en tredjedel af sygemeldingerne som psykisk relaterede sygdomme.

Marianne Sterner, HK kunne fortælle, at HKs afdeling København alene i Taastrup postdistrikt (2630) har 2570 medlemmer. Dermed udgør de 33 sygemeldte pga. psykisk relaterede lidelser i HK kun 1,3 % af medlemmerne fra HK København alene Af Ryg – og Nakkelidelser udgør HKs sygemeldte dagpengemodtagere 1,4 %. I alt udgør HKs sygemeldte på dagpenge i disse to kategorier altså 2,7 %.

Selvom antallet 24 og 35 for hhv. HK og SiD er en meget lille størrelsesorden, tegnes alligevel et billede af hvilke diagnoser en stor andel sygemeldte typisk har. For både HK og SiD figurerer psykiske lidelser som en stor andel.¹²

I forbindelse med at Ardal lavede en manuel optælling af dagpengesager som sygemeldes, sammenlignede hun dem ved samme lejlighed med sygemeldte fra arbejdsforhold. Her blev der ikke skævet til branche, men den samlede optælling viste, at antallet af personer der sygemeldes fra arbejdsforhold er langt større i to af de tre oftest forekomne diagnoser, nemlig ”psykisk relateret lidelser” og ”knælidelser og øvrige bevægelseshæmmende sygdomme”. Fordelingen ses i figur 6.

¹² Egentlig ville det være interessant også at se på fordelingen af diagnoser på De kvindelige arbejders a-kasse og Kristelige a-kasse. Statistikkerne viser imidlertid ikke noget billede af hvilke diagnoser, der hyppigst bliver brugt indenfor disse to a-kasser. Antallet af sager fra de to a-kasser er henholdsvis 10 og 12 sager med en spredning på diagnoser fra 1 til 3 sager pr. diagnose. Det er derfor ikke muligt at sige noget om hvilke diagnoser, der er hyppigst forekommende for de to a-kasser.

Figur 6: Forskel på dagpengemodtagere med eller uden arbejdsforhold marts 2004

Diagnose	Personer med arbejdsforhold		Personer uden arbejdsforhold	
	I antal	I pct.	I antal	I pct.
Knælidelser og øvrige bevægelseshæmmende sygdomme	58	23,2	14	12,17
Psykiske lidelser	82	32,8	27	23,48
Ryg - og nakkelidelser	31	12,4	20	17,39
Øvrige diagnoser	79	31,6	54	47
I alt	250	100	115	100

Figur 6 er blot inddraget for at understrege, at selvom tallene er små, er det tydeligt at de tre ovenstående diagnoser er de mest udbredte i begge kategorier.

Kapitel 3: Kort om samarbejdet med a-kasserne, set fra kommunale sagsbehandlers side

Kommunen får medhold i ankesager jævnfør

"Lov om dagpenge ved sygdom og fødsel", § 5

Kommunale sagsbehandlere står ofte i den situation, hvor de skal redegøre overfor en a-kasse, at en fuldtidssygemeldt jf. en lægeerklæring alligevel kan være fuldtidsrådig for arbejdsmarkedet, blot med en skåneerklæring¹³ i hånden. Der er flere eksempler på, at a-kasser anker disse sager, og oftest er det kommunen, der får medhold i at borgeren kan være fuldtidsrådig med en skåneerklæring i hånden, fortæller sagsbehandler Lis-Birgit Nielsen. Når kommunen får medhold i en sådan ankesag, betyder det altså, at borgeren har ret til dagpenge i pågældende a-kasse. At der bliver rejst ankesager, kan siges at illustrere den konflikt som Lov om arbejdsløshedsunderstøttelse og Lov om dagpenge ved sygdom og fødsel er med til at skabe.

Faglig hjælp til de delvist sygemeldte

Et andet tilfælde hvor kommunen gerne vil i kontakt med a-kasserne/ fagbevægelserne er, når kommunen ser en mulighed for at stille en borger til rådighed på arbejdsmarkedet muligvis med en skåneerklæring. Selvom kommunale sagsbehandlere har et bredt kendskab til arbejdsmarkedets muligheder, har de brug for en samarbejdspartner til:

- 1) at afklare mulighederne for en "delvis sygemelding".
- 2) at afklare, hvordan borgeren kan stå til rådighed på arbejdsmarkedet med visse begrænsninger?

Herfor er a-kasser/ fagbevægelser oplagte at tage kontakt med. Principielt eksisterer problemet bare, at a-kasser har ret til at vurdere, at det ikke er deres opgave, da de som a-kasse ikke anerkender "delvise sygemeldte" som betegnes som fuldtidssygemeldte (ikke fuldt rådig på arbejdsmarkedet).

¹³ en skåneerklæring kan for eksempel være, at fordi en borger har skadet ryg kan hun ikke påtage sig rengøringsarbejde.

Konkrete barrierer for at hjælpe sygemeldte dagpengemodtagere

De umiddelbare problemer der kan være i forbindelse med at arrangere møder med a-kasse, borger og eventuelt andre kan være:

- 1) Hvis borgeren ikke ønsker at inddrage deres a-kasse/ fagbevægelse, hvilket kommunen finder beklageligt.
- 2) Et koordinationsproblem med at samle flere travle mennesker, fra forskellige erhverv. Det drejer sig for eksempel om borger, a-kasse sagsbehandler, kommunal sagsbehandler, læge, tolk.

Alternativet til et personligt møde/ Rundbordssamtaler er, at tale sammen i telefonen, naturligvis stadigvæk under forudsætning af at have fået pågældende borgers accept.

I forbindelse med barrierer for at kommunale sagsbehandlere tager kontakt til a-kasser henvises til Karen II Wol Knudsens rapport "*Barrierer i forbindelse med brugen af delvise sygemeldinger*" (2004).

Kapitel 4: Udtalelser fra 5 forskellige a-kasser

Hvor vidt sygemelding har noget med hvilken a-kasse, man tilhører er et tvivlsomt spørgsmål, blandt andet fordi der er frit a-kassevalg. Dog vil det være interessant at undersøge, hvad a-kasser generelt ved om deres sygemeldte medlemmer, og deres villighed til at hjælpe kommunale sagsbehandlere med medlemmer, der er delvist sygemeldte.

Arbejdsløshedskasserne – hvad er deres rolle i forhold til sygemeldte medlemmer? A-kasserne er forsikringselskaber. Det vil sige, at de yder dagpenge til et medlem mod, at han/ hun står til fuld rådighed for arbejdsmarkedet. Sådan er de lovmæssige betingelser, jf. Lov om arbejdsløshedsunderstøttelse. I det øjeblik et medlem på dagpenge fortæller, at de er blevet syge, kan a-kasserne ikke længere betale dagpenge til deres medlem. Medlemmets sag overtages af kommunen.

Hvilken rolle a-kasser derudover spiller i forhold til dagpengemodtagere, der er blevet sygemeldte, kan variere en hel del. Nogle a-kasser er stærkt integreret med en fagbevægelse, og påtager sig derfor også rollen som faglig rådgiver. For så vidt har alle fagbevægelser og a-kasser, som er ambitiøse med at hjælpe deres medlemmer i arbejde, et stort engagement og viden om forskellige former for fleks-jobs, skånejobs og muligheder for karriereskift i pågældende branche. Andre a-kasser påtager sig alene rollen som netop a-kasse, men henviser derudover flittigt til de respektive fagbevægelser og instanser, som de mener, kan give den rette hjælp. Min hypotese har været, at det er disse a-kasser, som ”kun” vil påtage sig rollen af at administrere dagpenge, som er de mest modvillige i forhold til samarbejde med kommunen og udvidelse af deres arbejdsopgaver. Dog fremgår det af efterfølgende telefoninterview med de fem a-kasser, at de er samarbejdsvillige og positivt indstillet til at samarbejde med kommuner. I nærværende kapitel fortæller sagsbehandlere fra fem forskellige a-kasser om deres egen rolle, samarbejdsforhold med kommuner og dagpengemodtagere som sygemeldes.

1. *Blik- og Rørarbejdernes Arbejdsløshedskasse*

13.5.2005 talte jeg med sagsbehandler Anne-Mette Wissing, som er ansat i både Blik- og rørarbejdernes – og Murersvendenes fagforening. Under hele vores samtale refererede jeg til Blik- og Rørarbejdernes a-kasse. Først senere i en opfølgning på vores samtale og nærværende afsnit, gjorde Wissing opmærksom på, at hun arbejdede for fagforeningerne tilhørende Blik- og Rørarbejdere samt tilhørerne murerne. Hendes arbejdsplads var i København og langt de fleste af a-kassens medlemmer er netop fra København. Wissing viste sig at være en rigtig god informant, da hun i forvejen var dybt involveret i Koordinationsudvalget København og deres arbejde med netop dagpengemodtagere som sygemeldes. Koordinationsudvalget København har over længere tid haft stor fokus på denne problematik, og har produceret adskillige rapporter, lavet konferencer og forsøg, som Wissing anbefalede kunne anvise en del løsningsforslag. De fleste burde kunne læses i LO og KLs ”Afslutningsprojekt” (februar 2003) om samarbejde mellem kommuner, a-kasser, faglige organisationer og AF med tilhørende redskabshæfter¹⁴. Følgende er Wissings fortælling af, hvad hun som medarbejder i en a-kasse/ fagforening oplever i forhold til sygemeldte og i forhold til samarbejde med kommuner.

Hvem er medlemmerne af Blik- og Rørarbejdernes Arbejdsløshedskasse?

Fra Blik – og Rørarbejdernes hjemmeside www.blikroer.dk:

”Blik- og Rørarbejderforbundet har ca. 10.000 medlemmer. Forbundets medlemmer udgør langt den største faglærte gruppe i VVS-branchen, som er en del af den danske byggebranche.

Forbundet organiserer blikkenslagere, rørleggere, VVS-montører, VVS- og energimontører, VVS- og industrimontører, VVS-, tag- og facademontører, VVS- og ventilationsmontører, rustfast industriblikkenslagere og skorstensfejere.

Forbundets medlemmer arbejder primært med at installere og vedligeholde tekniske installationer. Det er indenfor energi (f.eks. fjernvarme, naturgas og solvarme), vand (brugsvand og afløb) og ventilation (klima, aircondition og genvinding) og oliefyrsservice, skorstensfejdning og rensning af ventilationsanlæg.

En anden stor gruppe i forbundet er beskæftiget med tag - og facadearbejde. Blik- og Rørarbejderforbundet er et af de mindste fagforbund i LO i dag. Forbundet er også et af de ældste, og det kunne fejre 100 års jubilæum i august 1990.”

Konference mellem kommunale – og a-kassens sagsbehandlere

Blik- og Rørarbejdernes a-kasse har sammen med Københavns kommune været involveret i en række konferencer organiseret af LO og KL for at bedre samarbejdet. På en af disse første konferencer fortalte Anne-Mette Wissing om, at hun oplevede begge parter, kommunale ansatte på den ene side og sagsbehandlere fra a-kasserne, som utroligt uvidende om hinanden. Dette kom til udtryk i ret så aggressive fordomme, kommunikation og mistænksomhed i den første øvelse ved konferencen, et spørgeskema. Ikke desto mindre hjalp en senere gennemgang af lovgivningen med fokus på at afklare de indbyrdes forhold. Generelt var de deltagendes oplevelse, at mere samarbejde ville afklare og løse problemet uvidenhed og fordomme.

Et eksempel på, hvor Wissing har oplevet problemer med at fastholde deres medlemmer i arbejde, omhandler især de unge medlemmer, som har mistet selvtillid, enkelte kan endda ryge ud i misbrug. Blik – og Rørarbejdernes og murernes fagforening beholder dem gerne for at hjælpe de tilfælde af unge, som har misbrugsproblemer, i arbejde. Ofte mener Wissing at løsningen kan være revalidering, som jo er kommunens bord. Her sker det derfor, at den unge sygemeldes og derved får mulighed for en revalidering, som a-kassen har vurderet, er unge misbrugeres eneste mulighed for at komme ud af arbejdsløshed. Wissing fortæller dog samtidigt om et tæt samarbejde med kommunen om netop revalideringssager, hvor deres a-kasse/ fagforening dagligt tager kontakt til kommunen.

Tilbud til arbejdsløse

På spørgsmålet om, hvad a-kassen kan tilbyde var Wissings umiddelbare svar:

- Kurser.
- Anvisning af praktikpladser.
- Kvalificeret rådgivning for skånemuligheder og revalidering.

Endvidere gennemgik hun den store forandring af a-kasseloven, der var sket de sidste ti år. Siden 1995 var der sket en drastisk reduktion i uddannelses tilbud fra a-kassen til blandt andet sygemeldte og delvist sygemeldte. Forskellen, mener Wissing, er, at i 1995 kunne de tilbyde en ny uddannelse, som kunne bruges til noget. I dag er der sket så store besparelser, at de kun kan tilbyde 6 ugers AMU kurser, som efter Wissings mening ikke kan bruges til at kvalificere medlemmerne til noget konkret arbejde. Man kan dog diskutere, om det at beskæftige den arbejdsløse ikke netop er en måde at inspirere delvist sygemeldte til nye erhverv, men samtidig kan der eksistere det problem, at det er utilfredsstillende og deprimerende for medlemmet, hvis de oplever, at kurserne ikke kan bruges til noget konkret.

Dagpengemodtagere som sygemeldes, hvad fejler de?

'Periodisk arbejdsløs' er en naturlig del af Blik – og Rørarbejdernes faggrupper. Arbejdet er periodisk og det er oftest tilfældet for medlemmerne, at der ikke er jobs lige efter hinanden. Noget andet er, at arbejdsløshedsperioden er med til at opretholde medlemmernes helbred, da arbejdet ofte er fysisk nedslidende. Det er i disse fag, at Efterlønsordninger flittigt er benyttet pga. af det fysisk opslidende arbejde.

Generelt for både medlemmer i arbejde, uden arbejde og sygemeldte, er det overordnet nedslidning som medlemmerne oplever. Derudover er der også kræft, ulykker, psykisk relaterede lidelser, men ikke i en størrelsesorden, som nedslidning udgør. Især medlemmer i 50'erne holder ofte længere pauser i form af arbejdsløshed. Bygningshåndværksfagene er generelt præget af en høj arbejdsmoral og medlemmerne sygemelder sig derfor sjældent, fortæller Wissing. Når medlemmerne når en alder omkring de 58 år, er de ofte så nedslidte, at der stort set ikke er nogle muligheder inden for håndværksfagene. Det hænder derfor, at disse nedslidte medlemmer tvinges til at søge efterløn før de 60 år.

Der findes også tilfælde af psykiske lidelser og meget få tilfælde af snyd, mener Wissing. De tilfælde, som hun mener, kan gøres noget ved, er navnlig de unge nyuddannede, som måske er uheldige med ikke at finde arbejde med det samme. Det sker, at deres selvværd drastisk mindskes og deres vilje og evne til at søge arbejde falder proportionelt. A-kassen/ fagforeningen søger at få

fat i disse unge mennesker og hjælpe dem i gang inden de sygemelder sig med psykiske lidelser eller andet.

Anne-Mette Wissings hjertesuk i forhold til kommunen er, at kommunen først tager kontakt til deres a-kasse om en sygemeldt, når den syge er meget tæt på en langvarig sygemelding. Her gives altså klart udtryk for, at a-kasserne meget gerne vil samarbejde og hjælpe delvist sygemeldte som fuldtidssygemeldes. Hun mener, at a-kassen/ fagforeningen netop vil kunne hjælpe kommunen med de sager, hvor problemet er, at kommunen har svært ved at vurdere om, hvordan den sygemeldte kan være helt eller delvist tilknyttet arbejdsmarkedet. Det være sig en praktikplads, videreuddannelse til specialist i svejsning, som kan være mere skånsomt arbejde, og andre skåne muligheder. Wissing oplever, at kun i forbindelse med fleks-job oplever hun at der forekommer rundbordssamtaler. Hun mener, at de bør forekomme langt oftere og gav udtryk for, at det er kommunen, der sidder med de bedste kort for at opdage, at der er brug for en rundbordssamtale.

I forhold til Høje-Taastrup kommune prøvede hun at finde oplysninger om antal medlemmer, der boede i kommunen, men hun fandt ikke nogen data og var i tvivl, om de overhovedet havde opgørelse over hvilke kommuner, deres medlemmer boede i.

Pudsigt nok havde hun både oplevede en af de absolut bedste Rundbordssamtaler med Høje-Taastrup kommune, men også værste tilfælde med et medlem, som var blevet glemt og fejlagtigt var kommet på kontanthjælp. Men generelt havde hun et meget positivt indtryk af viljen blandt de kommunale sagsbehandlere i Høje-Taastrup kommune.

Lovændring til deltidssygemeldte

Anne-Mette Wissing blev spurgt, hvad der ville ske i a-kassen, hvis begrebet delvis sygemeldte blev generaliseret til at gælde a-kasser. Dette spørgsmål turde hun ikke helt svare på. Umiddelbart var det svært for hende at forestille sig, fordi det jo ikke passer ind i hele forsikringskonceptet at stå til rådighed for arbejdsmarkedet. Hun betegner delvis ledighedsproblematikken som et *"hul i lovgivningen"*. Dog synes jeg. At hun også gav udtryk for, at rådighedsproblemer langt hen ad vejen kan løses via rundbordssamtaler og samarbejde med kommunen.

2. Akademikernes arbejdsløshedskasse

Fra Akademikernes a-kasse www.aak.dk (17.5.2005):

"AAK er a-kassen for dig, der har en akademisk uddannelse inden for økonomi, samfundsfag, jura, psykologi, arkitektur m.v. Vi har medlemmer fra 20 forskellige faggrupper.

Medlemmerne i centrum

I AAK sætter vi medlemmerne i centrum og vægter den personlige kontakt højt. Vi synliggør dine rettigheder og muligheder, hvis du bliver ledig, hvis du ønsker at skifte til deltidsarbejde eller din situation på anden vis ændrer sig.

I AAK lægger vi vægt på at give vores medlemmer en målrettet, korrekt, relevant og letforståelig information. Det er vigtigt, at du som medlem får de rette tilbud og informationer på de rigtige tidspunkter."

Den 10.5.2005 fik jeg et skriftlig svar på en række spørgsmål fra Britt Jensen, ansat ved Akademikernes a-kasse. Det var ikke muligt at afgøre, hvor mange sygemeldte medlemmer, de havde generelt eller i Høje-Taastrup kommune. Dog kunne de oplyse, at de havde 386 medlemmer, som bor i Høje-Taastrup kommune.

Svarene på spørgsmålene var meget kortfattet. AAK har for eksempel meget lidt erfaring med rundbordssamtaler og Jensen fandt det derfor umuligt at svare på spørgsmålene til samarbejdet kommune og AAK imellem. Hvis Jensen skulle komme med et input til samarbejdet, så ville det være at påpege, at kommunen godt må have lidt mere forståelse for medlemmernes rådighedssituation. Desuden fremgik det klart, at hun ikke opfattede AAK som en faglig organisation, eftersom hun rådede mig til netop at kontakte faglige organisationer i stedet for a-kasser.

Udvidelse af a-kassernes administration til de sygemeldte

Noget rigtigt interessant, Jensen sagde, var til gengæld, at hun mente, det ville være en administrativ væsentlig besparelse, hvis a-kasserne udbetalte de første 2 uger med sygedagpenge.

Akademikernes a-kasse kan godt rumme denne udvidelse, men det ville selvfølgelig være et brud på rådighedsprincippet.

3. "3F" – Kvindelige arbejderes a-kasse KAD og Specialarbejdernes a-kasse SiD

Den 17.5.2005 talte jeg med Magbule Zufer, som er sagsbehandler i 3F. Det er som udgangspunkt vigtigt at vide om 3F, at de er midt i en virksomhedssammenlægning bestående af de tidligere a-kasser SiD og KAD. Dette betyder blandt andet, at det er sværere at få fat i interne statistikker og fakta, som endnu ikke er kørt sammen endnu. I nogle tilfælde kan der også være forskellige holdninger og deraf forhandlinger om, hvilke data 3F ønsker at følge op på.

Hvem er medlem i 3F?

Fra 3Fs hjemmeside fusion.3f.dk (17.5.2005):

Fakta om 3F

"Fagligt Fælles Forbund - i daglig tale kaldet 3F – er med sine godt 365.000 medlemmer Danmarks største fagforening.

3F blev dannet 1. januar 2005 ved en fusion af Kvindeligt Arbejderforbund og Specialarbejderforbundet i Danmark.

20% af medlemmerne kommer fra KAD – 80 % fra SiD.

3F organiserer medlemmer beskæftiget indenfor hovedområderne:

- Industri - 140.000 medlemmer
- Byggeri - 50.000 medlemmer
- Service - 15.000 medlemmer
- Offentlige ansatte - 65.000 medlemmer
- Grøn gruppe (herunder levnedsmiddel) - 20.000 medlemmer
- Transport - 70.000 medlemmer

3F har 77 lokalafdelinger lokalafdelinger med 136 tilknyttede servicekontorer fordelt over hele Danmark."

Delvis sygemelding

På spørgsmålet, hvad Magbula Zufer, som repræsentant for 3F, havde af holdning til delvis sygemelding, svarede hun prompte, at det vil kræve en ændring i lovgivningen. Dermed gav hun udtryk for den holdning, at delvise sygemeldinger på ingen måde *kunne* have noget med dem at gøre som a-kasse. Hvad angik sygemeldte, så var det udelukkende kommunens bord, som hun så på det.

Endvidere spurgte jeg, hvordan de i 3F ville have det med, at kommunen bad om hjælp til at finde arbejde til en borger, kommunen ønskede at sygemelde delvist. Min tanke var, at a-kassernes faglige samarbejde med fagforeninger og kendskab til forskellige faglige arbejdsmulighederne kunne være til gavn for medlemmet. Her sagde Zufer, at det kunne a-kassen helt berettiget sige nej til med lovgivningen i hånden. I den forbindelse skelnede hun mellem a-kasemedlemmer, som også havde et fagligt medlemskab og medlemmer som kun var medlemmer af a-kassen. Hun antydede at sidstnævnte ikke fik den faglige rådgivning, som de medlemmer, der havde et medlemskab af fagbevægelsen havde.

Rundbordssamtaler

Om rundbordssamtaler sagde Zufer, at hun ville ønske kommunen inddrog dem tidligere i forløbet af en given sag. Hun ville gerne have, at de var inviteret ved det første møde, ikke mindst fordi det senere i forløbet ville være sværere at ”åbne op”. Her kan hun i princippet både mene vinde troværdighed og tillid hos klienten, men også a-kasse og kommunes sagsbehandlere imellem. Om Høje-Taastrup kommune havde hun et positivt indtryk. Hun vidste, at KAD havde en hel del medlemmer i netop Høje-Taastrup kommune.

Hvornår i forløbet melder dagpengemodtagere sig syge?

Zufer kunne fortælle, at de i KAD over længere tid har prøvet at lægge mærke til, om der er noget billede eller mønster, som tegner sig for, hvornår dagpengemodtagere sygemelder sig.

Typisk var der stort set ingen som sygemeldte sig den første måned, medlemmerne havde ansøgt om dagpenge. Især havde KAD været opmærksom på, om der var sygemeldinger i forbindelse med

at de pressede på med aktivering. Zufer meldte klart ud, at der *ikke* tydede at være en sammenhæng her. Ubetydeligt få medlemmer sygemeldte sig lige før en aktivering.

Mistanke om snyd med sygemelding

Som noget lidt ud over hypoteserne for denne rapport fortalte Zufer, at der i lovgivningen fandtes et problem for ledige kvinder med små børn. Problemet opstår i forbindelse med, at sygemelding udelukket gælder for medlemmerne selv og ikke deres børn. Hvis dagpengemodtagere i en a-kasse må blive hjemme for at passe deres syge børn, er dagpengemodtagerne reelt ikke til rådighed, som jo er en del af aftalen for at modtage dagpenge. Ved børns længere sygeperiode bliver forældre derfor presset ud i en umulig situation. Hvordan skal de få passet deres barn uden at skulle miste en indtægt? Derfor formodes nogle at melde sig selv syge for derved stadigvæk at modtage en månedlig ydelse. Omfanget af sygemeldinger, hvor det i virkeligheden er børnene, der er syge, er ukendt, men betydeligt, vurderer Zufer. Hun fortæller endvidere, at når de lægger pres på at få at vide, om det er tilfældet, at det er børnene og ikke kvinden selv, så fortæller medlemmerne endnu mindre. Dette understreger hvor umuligt det i flere tilfælde kan være at afdække sygemeldinger rent statistisk.

Hvad fejler sygemeldte medlemmer af 3F?

På spørgsmålet hvad medlemmerne i 3F blev syge af, svarede hun direkte, at det vidste de ikke præcist. Alligevel havde hun en klar opfattelse, at rengøringspersonale og byggefaglige arbejdere oftest havde sygdomme relateret til fysisk nedslidning. Det eneste tidspunkt hvor 3F som a-kasse spørger ind til folks helbred er ved indmeldelsen i a-kassen. Her er det relevant i forhold til aktivering af dagpengemodtagere at vide, hvilke småskader og svagheder, a-kassen skal tage hensyn til i udvælgelsen af en aktiveringsplads.

Større forpligtelse af virksomheder over for sygemeldte

I en dialog om virksomheder skal forpligtes mere i forhold til sygemeldte ansatte eller sygemeldte dagpengemodtagere var Zufers opfattelse, at det er meget svært at forpligte virksomhederne, når først sygemeldingen er forekommet. Til gengæld var hun enig i, at en forebyggende indsats vil være

langt mere at foretrække, fordi nedbringelse af antallet af sygemeldinger ikke bare ville gavne borgeren, men også virksomheden selv.

Et andet spørgsmål, Zufer fik, var, om de som a-kasse havde noget indtryk af, at nogle virksomheder kunne finde på at fyre folk i forbindelse med at de sygemelder sig for at sparre penge og efterfølgende ansætter den fyrede igen, når de er raske. Herpå svarede hun, at det har de ikke mulighed for at have noget indtryk af, men at de selvfølgelig tog dybt afstand fra sådanne handlinger.

4. HK

Fra HKs hjemmeside www.hk.dk/a-kasse (17.5.2005):

"Der kan hurtigt ske forandringer i dit arbejdsliv. Meget styrer du selv, men det uforudsete har du ingen indflydelse på. I HK... ikke blot sikret en indkomst hvis du skulle blive ledig. Her for du også menneskelig opbakning, personlig og professionel faglig rådgivning og en effektiv indsats, så du hurtigere kan komme videre med din karriere. Det sidste er i virkeligheden det vigtigste, for dagpengene kan du sikkert alligevel ikke leve med i længden. Det betyder du står stærkere på et omskifteligt arbejdsmarked."

Den 18.5.2005 talte jeg med Marianne Sterner. Sterner sidder med alle sager, der vedrører HKs dagpengemodtagere, som sygemeldes for HKs afdeling i København. På spørgsmål om, hvor mange sygemeldte medlemmer de havde i alt og bare i Høje-Taastrup kommune kunne hun ikke give svar, fordi det ikke var noget de registrerede i HK eller for den sags skyld har interesse i at føre statistik over.

Indtryk af dagpengemodtageres sygemeldinger

Generelt synes Sterner ikke, at der tegner sig noget specielt billede af hvad HKerne melder sig syge af. "*Det kan være alt*", siger hun. Alligevel har hun nogle formodninger om, at dagpengemodtagere over længere tid nemmere kan blive psykisk syge af ledigheden.

Aktivering

Sterner vurderede, at medlemmerne i nogle tilfælde kunne finde på at sygemelde sig, hvis de for eksempel ikke ønsker at blive aktiveret. Det sker også, at medlemmet ved indkaldelse til møder med a-kassen sygemelder sig. Årsagerne kan dog være meget forskellige.

Rundbordssamtaler

Sterner melder, at hun hyppigt er til rundbordssamtaler i forskellige kommuner. Dog har hun aldrig været inviteret til et møde i Høje-Taastrup kommune. Sterner mener, at rundbordssamtaler er meget givtige for den enkelte borger. Af forslag til forbedringer mener Sterner:

- 1) a-kassen/ fagforeningen bør inviteres i sager om dagpengemodtagere som sygemeldes så hurtigt som muligt, da de kan bidrage med faglig viden.
- 2) Dernæst skal kommunen følge op på den aftalte behandling, som der blev besluttet ved rundbordssamtalen.

Endvidere har hun til gengæld oplevet, at nogle kommunale sagsbehandlere unødigt inviterer kræftpatienter til rundbordssamtaler op til flere gange, på trods af at et langt sygdomsforløb ligger forude. Her skal det lige indskydes, at sagsbehandlerne i Høje-Taastrup kommune er meget opmærksomme på, at dette ikke forekommer. Overordnet efterlyser Sterner altså, at de kommunale ansatte laver en mere gennemtænkt handlingsplan for de sygemeldte.

Generelt oplever Sterner, at det er nemt at samarbejde med kommunens sagsbehandlere. Dog oplever hun ind imellem, at der er nogle sagsbehandlere, som er enormt firkantede og rigide, når det kommer til at finde en løsning for den enkelte borger. I den forbindelse nævner hun et tilfælde, hvor en kommune nægter at give mere sygedagpenge, da pågældende borgers kvote var opbrugt. Andre kommuner var meget "*smidige*", som hun kaldte det, når det kom til at afprøve borgers arbejdsevne.

Sterner understreger, at alle hendes erfaringer er gjort i andre end Høje-Taastrup kommune.

Delvis sygemeldte

På den ene side gav Sterner meget klart udtryk for, at a-kassen/ fagbevægelsen HK ikke kan bistå de delvist sygemeldte med ydelser. I den forbindelse henviste hun til lovgivningen. På den anden side sagde hun helt afklaret, at hvis HK blev inviteret til en Rundbordssamtale om at gøre en sygemeldt delvis sygemeldt, så troppede de gerne op. Hun fortalte endvidere, at de i HK ofte sad med til Rundbordsmøder i denne type sager. Overordnet kan Rundbordssamtaler, hvis dette er tilfældet,

siges, at omgå lovgivningsdilemmaet med Lov om arbejdsløshedsunderstøttelse og Lov om dagpenge ved sygdom og fødselen.

På spørgsmålet, om HK kunne rumme en administrativ udvidelse i form af dagpengemodtagere, som delvist sygemeldes, svarede Sterner:

I forvejen er det sådan, at vi skal lave rådighedsvurderinger, om vores medlemmer kan stå 30 eller 37 timer til rådighed for arbejdsmarkedet. Svaret er umiddelbart nej, det kan vi ikke jf. lovgivningen. Desuden gav Sterner udtryk for, at denne vurdering vil være svær, hvis ikke umulig for a-kasser at vurdere alene.

Psykisk relaterede lidelser, reelt ikke accepteret sygdomme

Sterner oplever tilsyneladende jævnligt af hendes sager med dagpengemodtagere, som sygemeldes, medlemmer, som er blevet syge med stress og depression. Noget som umiddelbart er ulogisk med netop disse to lidelser er, at kommunen kun kan tilbyde psykiatrisk hjælp men ikke psykologhjælp. Hun mener, at psykologhjælp i flere tilfælde kan være en langt mere effektiv hjælp end en psykiater. Da mange af medlemmerne på dagpenge ikke har råd til samtaler med en psykolog, kan man frygte, at en sagsbehandler enten tildeler vedkommende en psykiater i stedet eller anbefaler en psykolog, som klienten ofte ikke har råd til. Det undrer Sterner, at der ikke findes tilskud til psykologkonsultationer. Reelt viser Sterners pointe, at lovgivningen ikke har accepteret, at stress og depression er reelle sygdomme, selvom lægevidenskaben har gjort det for længe siden.

Stress

Sterner oplever en del medlemmer, som bliver syge af stress. Om det er forretningsfolk eller kontoransatte, mener hun er nogenlunde ligeligt fordelt. Mange af de rundbordssamtaler, hun har været til, har netop handlet om personer, der er gået ned på stress. Hendes personlige forklaring er, at det til dels skyldes samfundets udvikling. Der kræves meget af folk, og det er ikke alle, der kan imødekomme de krav, som stilles til dem på arbejdspladsen.

5. Kristelige a-kasse

Fra Kristelige a-kasses hjemmeside www.krifa.dk/akasse.jsp (17.5.2005):

"Kristelig A-kasse er mere end dagpenge. En af vores fornemmeste opgaver er at være din ambassadør og guide dig igennem mødet med systemet. Vores mål er at hjælpe dig til at udnytte dine muligheder bedst muligt."

17.5.2005 talte jeg med Birgitte Lynge fra Kristelig a-kasse. Hun kunne også fortælle, at Kristelig a-kasse desværre ikke havde tal på sygemeldte medlemmer. Til gengæld fortalte Lynge, at de havde 950 medlemmer i Høje-Taastrup kommune. Det kan indikere, at det umiddelbare høje tal af sygemeldte dagpengemodtagere fra deres a-kasse (10 personer) proportionelt med antallet af deres medlemmer bosat i Høje-Taastrup kommune rundt regnet er 1 %.

Aktivering et pres der fører til sygemelding?

Lynge forestiller sig, at nogle af deres dagpengemodtagere måske sygemelder sig i forbindelse med, hvis de føler sig presset ud i aktivering, men hun har ingen reel oplevelse af om dette er tilfældet. Dog kunne hun fortælle, at de forsøgte at være aktive, med at tage kontakt til de sygemeldte, navnlig også hvis de sygemeldes af flere omgange. A-kassen kan dog kun invitere til møder. Da de er en meget bredtfavnende a-kasse, er deres medlemmer tilsvarende forskellige. Derfor har hun ikke noget indtryk af, hvad folk bliver mest syge af. Om dagpengemodtagere af lang tid, der sygemeldes, havde hun dog en teori om, at det kunne skyldes stress og depression. Igen nævnes rengøringsfolk, som en af de grupper, der typisk sygemeldes på grund af nedslidning.

Kontakt til kommunen

På spørgsmålet om, hvornår deres a-kasse tager kontakt til kommunen, svarede Lynge, at det ofte skete i forbindelse med udredning af sager med deres medlemmer, hvis de sygemeldte sig for sent. Lynge mener ikke, der er noget bestemt mønster i, hvornår deres dagpengemodtagere sygemeldes.

Hun fortæller endvidere, at de i a-kassen drager stor fordel af at to af deres ansatte tidligere har arbejdet i kommuner og derfor kender en række regler og rammer for sygemelding o.a. emner.

Lynge kunne godt tænke sig en kontaktperson blandt kommunale sagsbehandlere tilknyttet deres a-kasse, som hun må ringe til og stille spørgsmål og samarbejde med om deres medlemmer. De oplever i Kristelig a-kasse, at deres medlemmer ofte stiller spørgsmål, som kun kommunen kan svare på. Lynge mener altså, at der er et tillidsforhold og at de i a-kassen nogle gange hjælper med at indhente spørgsmål fra kommunen, noget andre a-kasser ikke ville gøre. Andre a-kasser vil måske opfatte det som kommunens bord og henvise til at den sygemeldte selv tog kontakt til kommunen.

Delvist til rådighed

Personligt synes Lynge, at det ville være en god ide, at medlemmer kunne melde sig delvist til rådighed for arbejdsmarkedet. Hendes argument er, at hun har oplevet frustrerede medlemmer, som er blevet sygemeldt fra deres arbejde af specifikke årsager, som ikke gør dem arbejdsuduelige. Disse medlemmer får nogle gange problemer med, hvor de skal henvende sig. Ofte henvises til en fagforening, men mit indtryk er, at Kristelig a-kasse også forsøger at bidrage så meget som muligt til, at den sygemeldte kan finde nyt skånearbejde.

Rundbordssamtaler

Lynge er stor tilhænger af rundbordssamtaler, da det kan hjælpe den sygemeldte en hel del, at de respektive involverede organisationer deler deres viden. Lynge siger direkte, at Kristelig a-kasse gerne vil hjælpe delvist sygemeldte, hvor de kan ved for eksempel rundbordssamtaler. Kristelig a-kasse ønsker sig at påtage rollen som ”faglig organisation” i det omfang, de mener at kunne hjælpe deres medlemmer, hvor andre måske blot vil henvise til de faglige organisationer som er relevante for pågældende medlem. Her nævner Lynge også de svære tilfælde. For eksempel langtidsledige, der psykisk er gået ned med flaget. Et andet eksempel, Lynge nævner, er danskere, hvis dansk kundskaber ikke er særligt gode, som har haft jobs i mange år, men nu er nedslidt og er svær at sætte til andre jobs navnlig pga. deres dårlige dansk kundskaber.

Lægeerklæringer

Et konkret problem som Kristelig a-kasse støder på i forbindelse med at skulle hjælpe sygemeldte er, at lægeerklæringerne simpelthen ikke er brugbare til at definere, hvilke arbejdsmæssige konsekvenser, der ligger i pågældende lægeerklæring. Hun har en enkelt gang kontaktet en læge, men problemet er også, at det er meget svært at få kontakt til lægerne i almindelig arbejdstid. Dette kunne godt henlede tankerne på hvilke løsninger, der kan være eller måske er blevet opfundet til netop denne problemstilling.

Kapitel 6: Undersøgelsens metodik og kilder

Hypoteser – hvor hunden menes at ligge begravet

Der findes et iboende problem i lovgivningen. Det drejer sig om lov om sygedagpenge og lov om arbejdsløshedsunderstøttelse. Denne iboende problematik skaber nogle gange konflikter mellem kommunens - og a-kassers sagsbehandlere.

A-kasserne kan ikke hjælpe delvist syge¹⁵ medlemmer i arbejde pga. Lov om arbejdsløshedsunderstøttelse. De kan kun arbejde med begreberne enten fuldt arbejdsdygtig eller sygemeldt. Dette forestilles at have nogle meget negative konsekvenser.

Interviewpersoner:

a-kasser:

1. Akademikernes a-kasse (AAK): Britt Jensen skriftlig besvarelse 11.05.05
2. Blik- og Rørarbejdernes a- kasse: Anne-Mette Wissing 13.05.05
3. HK, Danmarks a-kasse: Marianne Sterner
4. Kristelig Arbejdsløshedskasse: Birgitte Lyng 17.05.05
5. 3F (SiD og KAD): Magbule Zufer 17.05.05

Spørgsmålene til a-kasserne findes i bilag 1.

Høje-Taastrup kommune:

Lis-Birgit Nielsen, løbende i uge 18-20

Elsebeth Nielsen, løbende i uge 20

Karen Knudsen, uge 18-19

Jytte Grønbech, uge 18-19

¹⁵ Med delvis sygemeldt, menes de personer, som har ressourcerne til at være delvis sygemeldte og potentielt kunne blive delvist tilknyttet til arbejdsmarkedet.

Litteraturliste

Rapporter:

Beskæftigelsesministeriet 2003: "*Analyse af det danske sygefravær*", Beskæftigelsesministeriet, Kbh.

KL & LO 2003: "*Afslutningsrapport, KL og LO's rapport om udvikling af samarbejde mellem kommuner, a-kasser, faglige organisationer og AF*", Landsorganisationen i Danmark og Kommunernes Landsforening, kan downloades på www.kl.dk eller www.lo.dk

KL & LO 2003:

"Redskabshæfte 1. Rammer for en fælles indsats"

"Redskabshæfte 2. Arbejdsmarkedsfastholdelse i praksis"

"Redskabshæfte 3. Risikoprofiler, risikovurdering og risikosituationer"

"Redskabshæfte 4. Rundbordssamtaler med borgeren i centrum"

, Landsorganisationen i Danmark og Kommunernes Landsforening, kan downloades på www.kl.dk eller www.lo.dk

KL & LO 2003:

"Evaluering af Ikast projektet"

"Evaluering af Roskilde projektet"

"Evaluering af Nakskov projektet"

"Evaluering af Frederecia projektet"

, Landsorganisationen i Danmark og Kommunernes Landsforening, kan downloades på www.kl.dk eller www.lo.dk

Knudsen, Karen Wol 2004: "*Barrierer i forbindelse med brugen af delvise sygemeldte*", for Koordinationsudvalget i Høje Taastrup Kommune.

Arbejdspapirer

Ardal, Katrine Viktoria 2004: "*Sygemeldte medlemmer af a-kasser*", for Koordinationsudvalget i Høje Taastrup Kommune.

Nyhedsbreve:

LO Ugebrevet A4, 2003-2005

DKNyt 2003-2005

Delta 2003-2005

Bilag 1: Spørgsmål til telefoninterview med a-kasser

1. Hvor mange af jeres medlemmer bor i HTK?
2. Hvor mange sygemeldte medlemmer i alt?
3. Hvor mange sygemeldte medlemmer i HTK?
4. Hvad gør en a-kasse, når et medlem, som er sygemeldt bliver fyret?

Lov om arbejdsløshedsunderstøttelse (enten sygemeldt eller rask) og Lov om sygedagpenge (delvis sygemeldt) arbejder mod hinanden. Dette kan være et problem for at sygemeldte får mulighed for at være delvist tilknyttet til arbejdsmarkedet med hjælp fra deres a-kasse.

5. Er det overhovedet sådan I oplever problematikken? Hvordan oplever I problematikken?
6. Hvad ville det betyde for jer, hvis loven om arbejdsløshedsunderstøttelse ændredes, så mange sygemeldte pludselig blev delvist sygemeldt?
7. Kan a-kassen rumme en udvidelse af en administration med kategorien: dagpengemodtagere som er delvist sygemeldte?

8. Oplever I, at det er svært at skabe forståelse og mening i rundbordssamtaler mellem medlemmer af a-kassen, Høje-Taastrups kommunale sagsbehandlere og jer?
9. Hvad er nogen gange problemet?
10. Hvilke forbedringer vil være bedst for jer i forhold til samarbejde med kommunen og kommunens sagsbehandlere?
11. Er det jeres indtryk, at nogle virksomheder kan finde på at fyre folk i en sygeperiode og uofficielt aftale at ansætte dem igen, når de raskmeldes?
12. Skal virksomheder forpligtes mere overfor sygemeldte på dagpenge? Hvordan?
13. Hvor lang tid går der inden rundbordssamtalerne?